

पोलीस अधिकारीही प्रामाणिक असू शकतो !

प्रसंग - जिल्हा पोलीस अधीक्षक श्री. प्रवीण साळुंके यांचा निरोप समारंभ

सत्कार समिती अध्यक्ष या नात्याने भाषण

दि. ०६-०५-२००५, स्थळ - जे.डी.सी.सी. बँक सभागृह, जळगाव

कर्तव्यदक्ष, प्रामाणिक, सडेतोड, निर्भीड, चारित्र्यसंपन्न, बहुश्रुत असा प्रशासकीय अधिकारी सर्वांना हवा असतो. सर्वकाही समजूनसुद्धा तोंडातून चकार शब्द बाहेर पडू न देणारा, कोणी कितीही धिक्कारले तरीही स्वतःचा धीर न सुटू देणारा, प्रचंड कार्यरत असणारा, हाती घेतलेल्या कामासाठी स्वतःला झोकून देणारा पोलीस अधीक्षक मिळणे म्हणजे भाग्यच. सुदैवाने असे पोलीस अधीक्षक जळगावला मिळतात. ऋतुचक्राप्रमाणे त्यांची बदली होते. सगळे जळगावकर त्यांना निरोप देण्यासाठी समारंभ आयोजित करतात. गावातील एक सजग नागरिक श्री. भवरलाल जैन बोलतात.

सन्माननीय व्यासपीठ आणि मित्रहो,

एखाद्या पोलीस अधिकाऱ्याला निरोप देण्याचा, नागरी सत्कार करण्याचा पायंडा आपल्याकडे नाही. आज हा कार्यक्रम महाराष्ट्राला आदर्श व्हावा अशी प्रार्थना करतो. सज्जन माणसाचा सत्कार आणि संपूर्ण भरलेले सभागृह पाहून माझे मन भरून आले आहे. सामाजिक बांधिलकीचा वसा घेतलेला असा हा संस्कारक्षम आणि संवेदनशील मन घेऊन खाकी वर्दीचा पाईक बनलेला पोलीस अधिकारी! शासकीय कामाबरोबर इतर कामांना देखील तितकेच महत्त्व देणारा हा आगळा-वेगळा शासकीय अधिकारी. आगीची ठिणगी पडणार नाही, याबद्दल सतर्क असलेला दूरदर्शी अधिकारी. स्वतःहून सर्वांचे सहकार्य मागणारा, निःस्वार्थी, दुर्लभ असा हा अधिकारी. यामुळे त्यांना असा कुटुंबप्रमुख म्हणावेसे वाटते, ज्याची आदरयुक्त भीती वाटते, पण सर्वांना हवाहवासा वाटणारा चांगला माणूस. सलोख्यातून शांतता आणि सुरक्षा प्रस्थापित करण्यात अलौकिक यश प्राप्त करणाऱ्या या सज्जन माणसाला माझाही मानाचा मुजरा.

माणूस घडविण्यासाठी त्यांची बदली झाली. 'कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन' या पद्धतीने निःस्पृहपणे त्यांनी कार्य केले. मी स्वतः असे मानतो की, अशी दुर्मीळ संधी श्री. साळुंके यांना मिळाली आहे. आदर्श माणसे, पोलीस अधिकारी घडविणे ही संधी

त्यांना मिळाली. त्याबद्दल आपण ईश्वराचे आभार मानले पाहिजेत. आज समाजात चांगले शिक्षक नाहीत. दर्जेदार शाळा कमी कमी होत आहेत, प्रमाणात तुरुंग मात्र वाढत आहेत. त्यांना चांगला शिक्षक होण्याची संधी चालून आली, त्याबद्दल मी व्यक्तिगत अत्यंत खूश आहे. ‘कर्मण्येवाधिकारस्ते’ या वृत्तीने जो माणूस जगतो, तो खरा समाधानी असतो. ‘पोलिसांचे मन संस्कारक्षम, संवेदनशील असते का?’ असा प्रश्न जेव्हा जेव्हा आपल्या मनात निर्माण होईल, तेव्हा तेव्हा प्रवीण साळुंके यांची आठवण काढावी. विद्वत्तेचा वारसा त्यांच्या घराण्यात नाही. संपत्तीचा तर नव्हताच नव्हता. त्यांना संपत्तीचा हव्यासही नाही. नाहीतर इतरांच्या सुखदुःखासाठी स्वतः झीज सोसून त्यांनी मदत दिली नसती, सेवाभावी कार्य केले नसते. म्हणूनच म्हणतो, त्यांना ही देवदत्त देणगी आहे.

अनेक अधिकारी आपण बघितले असतील. त्यांना विशिष्ट चाकोरीतून काम करावे लागते. ‘चांगले पोलीस अधिकारी’ ही संकल्पना समाजात रुढ होताना दिसत नाही. प्रवीण साळुंके यांच्याकडे आपण बघतो, तेव्हा एक चांगला अधिकारी आहे याची प्रकर्षाने जाणीव होते. त्यांनी जे सोसले, जे भोगले त्यातून त्यांच्या संवेदनशील मनाची जडणघडण झाली आणि तोच वारसा ते पुढे चालवीत आहेत. मला असे वाटते, आपण सगळ्या जळगावकरांनी ‘साहेबांचा’ मनःपूर्वक सत्कार करायला हवा. त्यांना ‘साहेब’ हे संबोधन नामदेवने वापरले आणि मीही ‘साहेब’ हे संबोधन निर्लेपपणे वापरीत आहे.

एखाद्या उच्चपदस्थ शासकीय अधिकाऱ्याला काम करताना काय अडचणी येतात, हे सांगायला बसलो तर दोन तास सहज निघून जातील. त्यांचे वरचे अधिकारी जर त्यांच्यासारखे नसले, तर साधारण कामालासुद्धा रणांगणाचे स्वरूप प्राप्त होते. त्यांच्या हाताखाली जे अधिकारी असतात ते त्यांच्यासारखे नसले तर त्यांनासुद्धा बडगा दाखवून तो सरळ करू शकेल, अशी शाश्वती असते का? त्यांच्याबरोबर काम करणारे जे अधिकारी असतात ते त्यांच्यासारखे नसले, इतर हेतूने काम करणारे असले, तर त्यांनासुद्धा सांभाळून चालणे आणि प्रशासनाचा गाडा हाकणे फार कठीण असते. म्हणूनच नामदेव म्हणाला, ‘बदली खरेच झाली का? तीन वर्षांचा कालावधी पूर्ण कुठे झाला आहे? ज्याची बांधिलकी समाजाशी आहे आणि जो महाराष्ट्रीयन आहे, असा माणूस असूनही त्याची बदली झाली? मला असे अनेक वेळा वाटते की, अनेक दबाव सहन करून चांगल्या पद्धतीने यांनी काम केले आहे, ही फार चांगली बाब आहे.

पोलीस मित्रांना मी फार जवळून पाहिले आहे. माझ्या सुदैवाने माझे जेवढे पोलीस

मित्र आहेत ते साळुंके साहेबांसारखेच आहेत. तसे बघायला गेले तर साळुंके साहेबांना मी फक्त तीन-चार वेळा भेटलो असेन. त्यांच्या कामाबद्दल पेपरमध्ये जे काही वाचले असेल तेवढे माहिती आहे. त्या पलीकडे फार जास्त काही माहिती नाही. त्यांच्याविषयी फारुकने जो पाढा वाचून दाखविला त्यात सामाजिक, शैक्षणिक, क्रीडा या सगळ्याच विषयांचा एकूण आढावा घेतला गेला. इतके उत्तुंग, चौफेर व्यक्तिमत्त्व घेऊन या वर्दीमध्ये माणूस काम करू शकतो, याचा विश्वास आपल्याला वाटणार नाही. परंतु साळुंके साहेबांनी नवीन आदर्श प्रस्थापित केले. त्यांच्या कारकिर्दीत शक्य तितकी शांतता, सुरक्षा प्रस्थापित केली. त्याबद्दल जळगावच्या नागरिकांनी त्यांचे आभार मानले पाहिजेत; त्यासोबत त्यांना पुढील प्रवासासाठी शुभेच्छा दिल्या पाहिजेत.

साळुंके साहेब, आपण मोठ्या आणि चांगल्या कामासाठी पुढे जात आहात. त्यामुळे आपल्या जाण्याच्या दुःखासोबत गोड आनंदही आहे. नवीन चांगले पोलीस शिपाई घडविणे हेही महत्वाचे काम आहेच. तेही या कामाइतकेच तन्मयतेने करा, ते केले तरच या महाराष्ट्राचे आणि पर्यायाने या देशाचे भवितव्य उज्ज्वल आहे.

जय हिन्द! जय महाराष्ट्र!